

EVOLUȚIA LIMBAJULUI PE VÂRSTE

0-7 ani*

Psiholog ANCA NICOLI,
Profesor logoped la C.J.R.A.E.TIMIȘ

Înțelegerea, la copil, este mai avansată comparativ cu posibilitățile de pronunție!

Nu uita! Vorbirea se dezvoltă odată cu dezvoltarea mersului și a gândirii, iar singurătatea copilului duce la stagnarea dezvoltării vorbirii. La fel, folosirea mijloacelor audio-video (televizor, calculator, tabletă, telefon), în exces, poate încetini dezvoltarea limbajului.

NU EXISTĂ NICIUN SUBSTITUT PENTRU CONTACTUL DIRECT CU PĂRINTELE!

VÂRSTA	CE FACE COPILUL?	CE TREBUIE SĂ FACĂ PĂRINTELE ?	SFATUL SPECIALISTULUI:
0-1 an 	<ul style="list-style-type: none">- strigătul noului născut este cea mai timpurie expresie sonoră, fără a avea valoare de limbaj;- emisiile sonore legate de schimbările din mediu sau cele care anunță nevoile fiziologice (durere, foame, plăcere) reprezintă manifestări fonetice ale stărilor afective;- după prima lună, acestea devin emisii sonore	<ul style="list-style-type: none">- în această etapă copilul întoarce capul în direcția zgomotelor fără nicio problemă, deci joacă-te cu el;- recunoaște cuvinte simple ce desemnează obiecte des folosite ("biberon", "jucărie"), deci arată-i-le, vorbindu-i în timp ce le manipulezi;- gângurește și încearcă să silabisească, intră	<i>VORBEȘTE-I, CÂNTĂ-I, CITEȘTE-I.</i>

cu caracter intențional;

- primele sunete rostite sunt b, p, a, o, m, bu, ba, ma;
- gânguritul și primele modulări ale tonului laringian vor sta la baza realizării vorbirii;
- după trei luni, sunetele sunt uneori confuze, dar capătă tot mai mult o semnificație, exprimând o stare de confort sau disconfort;
- pe la 5-6 luni, copilul repetă, pe bază de imitație, sunetele provocate de cei din jur, le unește în silabe ce se repetă de 2-3 ori (ma-ma-ma, pa-pa, tata)-lalațiunea; tot acum apar primele condiționări și atribuirii de nume „ma-ma”, „pa-pa”, „ta-ta”;
- între 6-12 luni, copilul învață primele cuvinte cu sens, fără ca acestea să aibă o semnificație precisă, același cuvânt putând fi folosit pentru a desemna o persoană sau un obiect.

în “conversație” cu el;

- pronunță unul sau două cuvinte, chiar dacă neclar, repetă-le ca să i se fixeze;
- vorbește-i cât mai mult copilului și cântă-i deoarece cântecele îl binedispun și îl stimulează să vorbească cât mai mult ;
- strigă-l pe nume, vorbește-i - la câteva luni e recomandată întărirea reflexului de orientare după vocea mamei.
- după nouă luni, dacă ridici copilul în poziție verticală, îi crezi posibilități noi de contact cu realitatea, nevoia lui de exprimare verbală fiind în creștere;
- când te joci cu el este bine să numești părțile corpului păpușii (de exemplu), ca să le învețe;
- imită sunetele animalelor, arătându-i-le (sub formă de plușuri, de exemplu sau animale cauciucate);
- învață copilul să aplaude ritmic, acesta e important în comunicare - vorbirea se bazează mult pe ritm, mișcările ritmice creează copilului și o stare de bucurie, de veselie care joacă un anumit rol în dezvoltarea vorbirii;
- zâmbește-i, cât de des posibil;
- creează o atmosferă unde relațiile de comunicare au o importanță deosebită,

		<p>aceasta va duce, ulterior, la dezvoltarea interrelaționării între copii și, apoi, între copii și adulți.</p>	
<p>1-2 ani</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - spune 5 cuvinte diferite la sfârșitul primului an și achiziționează 10-20 cuvinte până la sfârșitul celui de-al doilea; - poate executa trei comenzi simple formulate verbal; - poate da sau arăta la cerere 12 obiecte familiare dacă sunt numite; - arată 3-5 imagini dintr-o carte când acestea sunt numite; - indică trei părți ale corpului; - își spune, la cerere, numele; - înțelege și răspunde la întrebarea „ce este asta?” denumind obiectul; - numește 5 membri ai familiei ; - imită glasul animalelor; - poate cere un aliment; - răspunde afirmativ sau negativ la întrebări; - se exprimă în cuvinte-propoziții (Mama papa=Mama îmi este foame). 	<ul style="list-style-type: none"> - între 12-18 luni poate să existe o pauză în achiziția limbajului expresiv- nu vă speriați, continuați să vorbiți cu copilul; - activitatea directă cu obiectele și comunicarea cu mama constituie sursa conținutului semantic al cuvintelor asimilate, așa că intensifică interacțiunea directă cu copilul; - vorbește mult cu copilul, corect, rar și clar, fără a-i imita pronunția greșită; - insistă pe recepționarea corectă a sunetelor/cuvintelor și nu pe pronunția corectă a acestora; - variază direcția din care vin sunetele; - arată-i cât mai multe imagini, obiecte, jucării pe care să le manipulați și să le numiți; - spune-i poezii, citește-i scurte povești, cântă-i; - învață-l să răsfoiască pagini din cărți cartonate/plastice; - repetă-i cuvinte, propoziții, chiar dacă ți se pare că o faci de prea multe ori (copilul se va atașa de anumite povești și își va crea 	<p><i>VORBEȘTE-I, CÂNTĂ-I, CITEȘTE-I, ARATĂ-I, EXPLICĂ-I.</i></p>

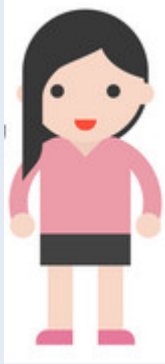
		preferințe). Nu te opri la una-două povești, introdu, treptat, alte povești de care se va atașa.	
<p>2-3 ani</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - apare fraza gramaticală - deseori cuvântul este încă folosit cu rol de propoziție desemnând o situație concretă – holofrază; - utilizează din ce în ce mai corect modelele adulților; - alătură un substantiv de un adjectiv sau două substantive, un substantiv și un verb, alătură două cuvinte pentru a exprima posesia; - începe să sesizeze pluralul și să-l folosească; - arată pe degete câți ani are; - răspunde la o serie de întrebări – „ce face?”, „unde este?”, „ce este asta?”; - are o serie de dificultăți de pronunție a unor sunete (nu e motiv de îngrijorare); - în general, sunt pronunțate corect vocalele, diftongii și consoanele p, b, m, n, t, d, l; - sunetele și grupurile de sunete s, z, t, r, j, ce, ci, ge, gi, r neputând fi pronunțate, sunt omise, substituite sau pronunțate deformat; - până la 2 ani jumătate (30 luni) – copilul poate ajunge să cunoască 200 cuvinte; - până la 3 ani, copilul vorbește în propoziții simple; 	<ul style="list-style-type: none"> - încurajează copilul să pună întrebări și răspunde-i la ele!; - pune copilul să îți răspundă la diverse întrebări, oferindu-i tu răspunsul corect, dacă nu îl știe; - descrie-i, cu cât mai multe detalii, obiecte/jucării, persoane din jurul său (culori, mărimi, forme, poziții spațiale, etc.); - pune-l pe copil să imite sunetele pe care le aude; - vorbește mult cu copilul, corect, rar și clar, fără a-i imita pronunția greșită! (în această etapă e normal să “pocească” cuvinte- la cei mai mulți copii, va avea loc o corectare natural, treptat, până la 4-5 ani); - stimulează-l, va putea achiziționa câte 3-4 cuvinte noi/zi; - “hrănește-i” imaginația; - citește-i cu voce tare în fiecare zi. 	<p style="text-align: center;"><i>VORBEȘTE-I, CÂNTĂ-I, CITEȘTE-I, ARATĂ-I, EXPLICĂ-I, PROVOACĂ-I!</i></p>

	<p>- vocabularul activ (numărul cuvintelor pe care le spune) ajunge la 300-400 cuvinte, iar cel pasiv (numărul cuvintelor pe care le poate înțelege) ajunge la aproximativ 1100 cuvinte.</p>		
<p>3-4 ani</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - își spune numele întreg, dacă este întrebat; - îndeplinește o serie de comenzi care nu sunt corelate; - relatează două evenimente în ordinea temporală a întâmplării; - construiește propoziții interogative cu verbul la început; - povestește despre lucruri care i s-au întâmplat recent; - exprimă ce se va întâmpla folosind formulele „trebuie să...”; - folosește trecutul verbelor regulate ; - poate schimba corect ordinea cuvintelor pentru a pune întrebări; -folosește câteva substantive comune cu pluralul neregulat; - apar greutăți de identificare a diferitelor categorii morfologice (adjective posesive și pronumele personale cu substantivele, contopirea substantivelor cu verbele, substantivelor cu substantive, adjectivelor cu adverbe); 	<ul style="list-style-type: none"> - pune-i întrebări la care să răspundă “Cine? Ce? Unde? Când? Cum?”; -“joacă-te” cu rime: cană-pană, mama-rama, tei-iei-acestea îi vor dezvolta vocabularul și imaginația; - joacă-te jocuri de imitate diverse personaje, animale, acțiuni; - joacă-te “de-a magazinul”, “de-a grădinița”, “de-a vorbitul la telefon”-construiți conversații; -discută despre diferite evenimente/momente ale zilei, precum și despre diverse caracteristici ale anotimpului în care vă aflați! -încurajează copilul să se joace cu alți copii, să stabilească interacțiuni, să comunice; -cere-i să repete cuvinte sau propoziții pe care nu le-a pronunțat/formulat clar și corect “ai vrut să zici...?”; -învață-l să perceapă diferite tonalități ale vocii, vorbiți tare, încet, în șoaptă; - este momentul în care puteți să familiarizezi copilul cu librăria, arată-i diverse cărți, pune-l 	<p style="text-align: center;"><i>VORBEȘTE-I, CÂNTĂ-I, CITEȘTE-I, ARATĂ-I, EXPLICĂ-I, PROVOACĂ-L, JOACĂ-TE CU EL, ÎNCURAJEAZĂ-L!</i></p>

	<ul style="list-style-type: none"> - dobândește posibilitatea să-și exprime trebuințele și dorințele prin cuvinte, pe care învață să le lege între ele, formând scurte propoziții (4-5 cuvinte) și folosind relativ corect acordurile gramaticale; - pune întrebări precum „De ce?” sau „Cum?”; - până la 4 ani, învață în jur de 900 cuvinte noi; - vocabularul activ- aproximativ 1200 cuvinte, vocabularul pasiv ajunge la 1500 – 2000 cuvinte. 	<p>să își aleagă ce îi place, va începe să iubească lectura;</p> <ul style="list-style-type: none"> - promovează lectura activă-adultul citește, iar copilul povestește, pe baza imaginilor, ce a înțeles, ce i-a plăcut, ce ar face el dacă ar fi în locul personajelor. 	
<p>4-5 ani</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - folosește fraze coordonate sau subordonate organizate prin conjuncții sau locuțiuni conjuncționale; - înțelege și îndeplinește o serie de comenzi legate între ele; - înțelege propozițiile pasive; - folosește propoziții complexe și fraze; - poate spune o poveste fără ajutorul imaginilor; - folosește verbe la optativ; - localizează diferite obiecte sau părți, poate să sesizeze și să indice absurditățile dintr-o imagine; - are noțiunile de frate, soră, bunică, tată, etc. și le folosește, are noțiunile de mult, puțin, tare, încet, spune cuvintele care lipsesc în 	<ul style="list-style-type: none"> - intensifică interacțiunile cu cei din jurul său pentru a îl învăța să comunice cu stiluri diferite de persoane; -asigură-te că înțelege mesajele transmise și că aplică, în practică, ceea ce aude; -continuă să îi citești zilnic povești, inițiază jocuri de imitare a personajelor; -încurajează-l să pună întrebări pentru a-și clarifica diverse neclarități; -corectează-i forma gramaticală, dacă este cazul, pentru a nu se instala obișnuințe greșite; -învață-l să exprime în cât mai multe cuvinte, utilizând o gamă largă de forme pentru a reda trăirile personale și a celor din jur; -dezvoltă-i reprezentările, pune-l să numească 	<p><i>VORBEȘTE-I, CÂNTĂ-I, CITEȘTE-I ARATĂ-I, EXPLICĂ-I, PROVOACĂ-L, JOACĂ-TE CU EL, ÎNCURAJEAZĂ-L, ÎNVAȚĂ-L SĂ AIBĂ RĂBDARE!</i></p>

	<p>construcții tip “analogii opuse”, poate alege o pereche de obiecte sau imagini la cerere;</p> <ul style="list-style-type: none"> - învață în jur de 4-6 cuvinte noi pe zi. - propozițiile devin mai lungi și mai complexe; - vocabularul activ: 1500 cuvinte; - vocabularul pasiv ajunge la 2000 cuvinte; 	<p>cât mai multe cuvinte care nu sunt în câmpul lui visual;</p> <ul style="list-style-type: none"> -obișnuiește-l să lucreze pe o foaie, să coloreze,să respecte conturul imaginilor, să recunoască direcția și sensul scrisului! -pune-l să identifice mesajele scrise în sala de la grădinița sau acasă; -învață-l să folosească imaginile ca sursă de informație; -diferențiază, împreună cu copilul, literele de cifre. 	
<p>5-6 ani</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - în jurul vârstei de 5 ani, copiii își însușesc sistemul fonetic al limbii materne și vechile particularități dispar treptat; -se reduc omisiunile, înlocuirile de sunete, vorbirea devine mai inteligibilă; -propozițiile copilului sunt formate din aproximativ 5-6 cuvinte; -vocabularul activ: 2000 cuvinte; -vocabularul pasiv: aproximativ 6000 cuvinte; -învață cuvinte noi într-un ritm rapid, mai ales o dată cu începerea școlii; - poate să relateze întâmplări din experiența zilnică; -spune glume; -răspunde la întrebarea „De ce ?” cu explicația 	<ul style="list-style-type: none"> - învață copilul să interacționeze cu diverse grupuri pentru a experimenta adaptarea la normele grupului și abilitatea de a lua decizii în grup; -obișnuiește-l să inițieze acte de voluntariat, comunicând ce și cum intenționează să facă, fără a-i afecta pe cei din jur; -asigură-te că receptează și înțelege corect mesajele transmise și acționează adecvat; -dezvoltă-i abilități de a formula corect cerințe diverse, în conformitate cu dorințele sale; -oferă-i oportunități de a asculta povești pe diverse suporturi (hârtie, electronic) și de a își forma o opinie despre ceea ce a ascultat; -pune-l să povestească o întâmplare, 	<p><i>VORBEȘTE-I, CÂNTĂ-I, CITEȘTE-I ARATĂ-I, EXPLICĂ-I, PROVOACĂ-L, JOACĂ-TE CU EL, ÎNCURAJEAZĂ-L, ÎNVAȚĂ-L SĂ AIBĂ RĂBDARE, PUNE-I ÎNTREBĂRI!</i></p>

	<p>corespunzătoare;</p> <ul style="list-style-type: none"> - definește cuvinte, dă opusul unui cuvânt; - îl interesează noile cuvinte și cere explicații; - alege și folosește corect noțiunile ieri, mâine, mult-puțin, prepozițiile prin, de, către, peste, departe; -își spune adresa și numărul de telefon etc. 	<p>respectând succesiunea corectă a momentelor;</p> <ul style="list-style-type: none"> -obișnuiește-l să exprime o idee prin mai multe modalități; -exersează vorbitul în propoziții dezvoltate; - joacă-te cu cuvintele pentru a găsi răspunsul la întrebarea “De ce?” pentru cât mai multe situații; -provoacă-l să citească mesaje, etichete, semne, sloganuri din mediul care îl înconjoară (doar în măsura în care știe, poate și vrea); -caută, împreună cu copilul, în cărți, diverse litere, mari și mici de mână și de tipar, corelează-le cu sunetul corespunzător. 	
<p>6-7 ani</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - vorbirea copilului ar trebui să fie fluentă, de acum, și lipsită de greșeli; -vocabularul, atât pasiv cât și activ, continuă să crească; - experiența se îmbogățește, se dezvoltă calitățile gândirii, exprimarea devine mai coerentă, mai diversificată, mai logică; -capacitatea de înțelegere a informațiilor crește, regulile gramaticale, ortografice și lexicale se însușesc organizat, la acesta contribuind mult învățarea scris-cititului; -vocabularul crește considerabil, la sfârșitul 	<ul style="list-style-type: none"> asigură-te că ești auzit și ascultat de copil; -pune-l să vă povestească ce a făcut la școală, fiindu-i tu model în a reda ce ai făcut în decursul zilei; -obișnuiește-l să utilizeze în vorbire creații verbale noi, exersează compunerile cu cuvinte date sau cuvinte lacunare; -exersează analiza și sinteza fonetică (să despartă propoziția în cuvinte, cuvintele în silabe, silabele în sunete, în ambele sensuri-de la sunet spre propoziție și de la propoziție spre sunet); 	<p><i>VORBEȘTE-I, CÂNTĂ-I, CITEȘTE-I ARATĂ-I, EXPLICĂ-I, PROVOACĂ-L, JOACĂ-TE CU EL, ÎNCURAJEAZĂ-L, ÎNVAȚĂ-L SĂ AIBĂ RĂBDARE, PUNE-I ÎNTREBĂRI, IMPLICĂ-L CA PARTENER ACTIV!</i></p>

	<p>perioadei școlare mici, însumând un număr de 4.000-4.500 cuvinte, din care circa 1.500-1.600 intră în vocabularul activ;</p> <p>-vorbirea școlarului mic este mult mai corectă, dispare dislalia fiziologică, datorită modelelor de pronunție corecte oferite și, în special, însușirii scris-cititului;</p> <p>- tulburările de pronunție care se mai întâlnesc acum sunt, de obicei, o continuare a celor existente în perioada preșcolară și care nu au fost corectate;</p> <p>- pot apărea suplimentar greutăți în însușirea limbajului scris-citit;</p> <p>-se pot accentua tulburările de ritm debutate la vârsta preșcolară, fixându-se tabloul patologic: bâlbâiala sau logonevroza.</p>	<p>-jucăți jocuri de tip “Fazan”, “Eu spun una, tu spui multe”, “Spune cât mai multe cuvinte care încep/se termină cu sunetul...sau silaba...”;</p> <p>-multiplică oportunitățile de a citi singur, indiferent că e vorba de o carte, o revistă sau chiar și o reclamă de publicitate;</p> <p>-provoacă-l să le povestească celor din jurul său despre cartea lui favorită;</p> <p>-exersează scrisul, alături de copil- e momentul în care își desăvârșește abilitățile grafo-motrice.</p>	
--	---	---	---

***Material realizat în conformitate cu normele de dezvoltare a limbajului promovate de ASHA
(American Speech- Language- Hearing Association)**

Imagini preluate de pe <https://www.vectorstock.com/>

În cazul în care utilizați acest material, vă rugăm să menționați sursa.